

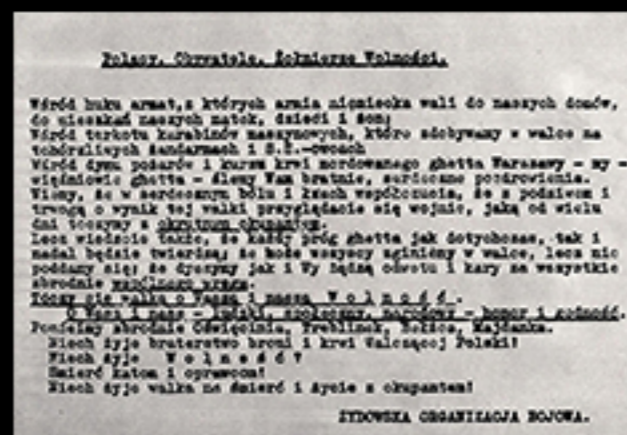
80. rocznica wybuchu powstania w getcie warszawskim

19/04/1943

80 lat temu rozpoczęło się zbrojne wystąpienie ludności żydowskiej na terenie getta w Warszawie. Heroiczna, choć z góry skazana na przegraną walka Żydów trwała do 16 maja 1943 r. Powstanie było reakcją na decyzję Niemców o likwidacji getta, co było równoznaczne z zagładą jej mieszkańców.

Żydowska Organizacja Bojowa

Była najbardziej znaną spośród formacji żydowskiego ruchu oporu podczas II wojny światowej. Jej dowódcą w momencie wybuchu powstania był Mordechai Anielewicz, który poległ 8 maja 1943 r. w bunkrze przy ul. Miłej 18.

(fot. domena publiczna)

(fot. domena publiczna)

Plan getta

— 15 listopada 1940 r. — od lipca 1942 r. ■ 19 kwietnia 1943 r.

Przebieg powstania

19/04

Niemcy wchodzą do getta by je ostatecznie zlikwidować, naprzeciw nim stanęli bojownicy ŻOB. Ostrzelali i obrzucili granatami i butelkami z benzyną wkraczające do getta niemieckie kolumny. Popołudniu rozgorzały walki o plac Muranowski broniony przez zgrupowanie ŻŻW.

20/04

Trwa walka o plac Muranowski. Tymczasem bojownicy ŻOB dowodzeni przez Marka Edelmana starają się powstrzymać Niemców w rejonie szopu szczotkarzy (zespole zakładów produkujących na rzecz armii niemieckiej)

21-22/04

Niemcy kontynuują natarcie atakując mniejszymi grupkami. Kończą się walki przy szopie szczotkarzy i na placu muranowskim

23/04-16/05

Walki tracą na dynamice. Poszczególne oddziały powstańcze decydują się szukać dróg przejścia na stronę „aryjską”. Działania zbrojne prowadzone są z pozycji schronów i bunkrów

Żydowski Związek Wojskowy

Podziemna organizacja żydowska powołana do życia przez działaczy związanych z syjonizmem rewizjonistycznym. Członkowie ŻŻW czynili szereg przygotowań do wybuchu powstania w getcie, m.in. poprzez budowę schronów i bunkrów. Jednym z dowódców organizacji był Leon Rodal, który poległ 6 maja 1943 r.

(fot. domena publiczna)

Bunkier Anielewicza

8 maja Niemcy otoczyli bunkier przy ul. Miłej 18 w której znajdował się Anielewicz wraz z ok. 300 osobami. Część osób poddała się, inni zostali podejmując walkę lub wybierając samobójczą śmierć. Po zajęciu obiektu, zniszczony bunkier stał się zbiorową mogiłą. Dziś na jego miejscu wznosi się kopiec upamiętniający dawny schron żydowskich powstańców.

(fot. domena publiczna)

Sily walczących stron

POWSTAŃCY

300-500
członków ŻOB

luźne inne, uzbrojone grupy

250
członków ŻŻW

234
żandarmów

NIEMCY

830
grenadierów pancernych i kawalerzystów SS

337
żołnierzy litewskich, łotewskich oddziałów pomocniczych

59
żołnierzy lekkiej artylerii przeciwlotniczej i Saperów Wehrmachtu

Jürgen Stroop SS-Cruppenführer

Odpowiedzialny za likwidację getta warszawskiego, dowódca niemieckich oddziałów tłumiących powstanie.

(fot. domena publiczna)

Straty

Jürgen Stroop podał w swoim raporcie o zniszczeniu getta, że jego oddziały ujęły lub zabiły ponad 56 tys. Żydów oraz wykryły 631 bunkrów. Dane te należy traktować za zawyżone. Ten sam raport wymienia 16 zabitych i 85 rannych Niemców. To z kolei informacje zaniżone. Polska prasa podziemna podawała liczbę 89 zabitych i 420 rannych Niemców.

Raport Stroopa

Spisany przez dowódcę niemieckich oddziałów raport zawiera szczegółowy opis tłumienia powstania w likwidowanym getcie. Jest to niemiecka wersja wydarzeń, będąca jednak jednym z najważniejszych źródeł dokumentujących eksterminację polskich Żydów podczas II wojny światowej.

(fot. MIIWS)

